



20 LET DESETEGA

27. 5. 1996–27. 5. 2016

Leta 1994 je Republika Slovenija postala polnopravna članica Partnerstva za mir in v okviru partnerstva so leta 1995 slovenski vojaki (pripadniki 1. specialne brigade MORiS) prvič sodelovali na mednarodni vojaški vaji v tujini. Ta je potekala v ZDA (Cooperative Nugget 95), v njeni luči pa je tudi Slovenska vojska (SV) spoznala, da mednarodne dejavnosti postajajo vse pomembnejša naloga. Posledično je bilo treba razmisliti o formiranju enote, ki bo nosila glavno breme mednarodnih aktivnosti, najsi bodo to vaje, mednarodne operacije križnega odzivanja ali bojno delovanje.

Besedilo: stotnik Tomaž Rogelja, 10. pehotni polk



POSTROJ PRED ODHODOM NA MISIJO ALBA V ALBANIJO IZ PRISTANIŠČA V KOPRU LETA 1997

27. maja 1996 je bila sprejeta odločitev o oblikovanju enote za mednarodno sodelovanje – 10. bataljon za mednarodno sodelovanje (10. bMS), v celoti popolnjen s poklicnimi pripadniki. Enota je zaorala novo ledino. Bila je prva enota s formacijo, primerljivo tistim v članicah Nata, in prva, ki je po merilih zaveznitva izvajala tudi usposabljanja. Poslanstvo takratnega bataljona sta bila obramba domovine ter usposabljanje za opravljanje nalog v operacijah v podporo miru in na humanitarnih misijah.

Bataljon je bistveni del svojega poslanstva začel udeleževati že v letu 1997, saj je bil prva enota SV, ki je sodelovala na mednarodni misiji v tujini – Albanija (ALBA). V septembru 1997 so pripadniki enote odšli še na misijo Združenih narodov na Ciper (UNFICYP), v kateri je do leta 2001 delovalo osem kontingentov velikosti voda. V letu 1997 je bataljon prvič sodeloval na večji mednarodni vaji v ZDA (Cooperative Nugget) in leto kasneje na vaji na slovenskih tleh (Cooperative Adventure Exchange – CAE 98), na kateri so bila prvič uporabljena bojna oklepna vozila (BOV), ki so že nakazovala prihodnost motoriziranosti enote. Leta 2000 se je enota preselila v ljubljansko vojašnico, in sicer takrat Vojašnico Franca Rozmana - Staneta, danes Edvarda Peperka.

Bataljon je aprila 2001 postal 10. motorizirani bataljon (MOTB) in v operativno uporabo je uvedel lahka kolesna oklepna vozila

(LKOV) 6 x 6 valuk. Z enim vodom je z vojaško policijo oktobra 2011 deloval v mednarodni operaciji sil SFOR v Bosni in Hercegovini (JOINT FORGE), med letoma 2003 in 2005 pa je tam sodeloval s kontingenti ravnih čete, leta 2005 pa so prvi pripadniki 10. MOTB zastopali barve enote tudi v misiji sil ISAF v Afganistanu.

Bataljon je nadaljeval s tradicijo 10. bMS – enote, ki je postavljala in uveljavljala standarde delovanja prihodnjih profesionalnih enot SV. Kot enota je sodelovala na vseh večjih vajah SV, kot prva enota SV pa je leta 2005 prešla na nov način usposabljanja – operativni cikel. Temu je leta 2006 sledilo preverjanje motoriziranih čet in v istem letu tudi že preverjanje celotnega bataljona. Delovanje enote je bilo tako potrjeno (afirmirano) s strani in po standardih zaveznitva (Sokolji udar 2006, Varpalota/Madžarska).

V letu 2007 je kot prva enota bataljonske ravni sodeloval v operaciji sil KFOR na Kosovu, kjer je prevzel lastno območje delovanja in poveljevanje tujim vojskam. Leta 2008 je bil bataljon nosilna enota oblikovanja lahke bataljonske bojne skupine (LBBSk), z vključenimi moduli različnih rodov SV, s čimer je bila SV korak bližje združenemu bojevanju rodov. Poleg naštetih so pripadniki 10. bataljona sodelovali tudi v mirovnih in humanitarnih operacijah sil EUFOR v Čadu in UNIFIL v Libanonu. Leta 2013 je bil bataljon preoblikovan v 10. pehotni polk (PEHP) in kot naslednik 10. MOTB in 10. bMS nadaljuje tradicijo in



10. MOTB V ISAFU V AFGANISTANU

prvotno poslanstvo 10. bMS – uvajanje novih oblik usposabljanja in standardov v SV.

Današnje poslanstvo 10. PEHP (premik – samostojno ali kot MotBBSk – na ukaz v območje delovanja, kjer izvede ofenzivno, defenzivno ali stabilizacijsko delovanje z namenom izvajanja nacionalne obrambe ali delovanja v okviru zaveznitva, izvajanje nalog v zaščiti in reševanju ter nudenja pomoči ob naravnih in drugih nesrečah) uresničuje preko svojih bistvenih nalog (obramba, napad, taktično premikanje z vozili, zračni juriš, varovanje območja, zasedba in delo na zbirnem območju).

Z letom 2015 je 10. PEHP nosilna enota motorizirane bataljonske bojne skupine (MotBBSk) in začel je z novim operativnim ciklom, ki se zaključuje aprila 2018 in združuje module ognjene podpore, zračne obrambe, bojnega inženirstva, obveščevalno-izvidniške zmogljivosti, jedrske, radiološke, kemične in biološke zaščite, civilno-vojaško sodelovanje ter namensko logistično podporo z oskrbo, vzdrževanjem in vojaško zdravstveno enoto. 10. PEHP še vedno stremi k izpopolnjevanju in izvajanju usposabljanj v sklopu 1. BR SV. Je nosilec skupnih mednarodnih vojaških usposabljanj, kot je Trden dokaz (ang. Rock Proof), na katerih uspešno sodeluje z 2. bataljonom 503. polka 173. zračnodesantne brigade ZDA in v sklopu katerih izvaja tudi usposabljanja. S tem poleg vzdrževanja in nadgrajevanja padalskih večšin postopno uveljavlja tudi svoje razvojne ambicije. ■

POT TRADICIJE V MOČ AMBICIJE

20 let delovanja Desetega je prav gotovo za seboj pustilo tudi mejnike za celo Slovensko vojsko (SV). Največji izplen SV pa je častniški in podčastniški kader, ki se je v tem obdobju kalil in razvijal v Desetem. Danes se na večino teh ljudi res lahko zaneseš. In ti še vedno, kjer koli, vzdržujejo vrednote in vztrajnostni karakter Desetega. Vsaka enota ima svojo zgodovino nastajanja in svoj zgodovinski spomin. Deseti je rasel in zorel razpet med mogočim in dovoljenim, zelenim in zahtevanim, med realnostjo in zanesenjaštvom, uresničljivim in samo idejami, med teorijo in prakso. Med podporo in ignoranco, z vzponi in padci. Deseti je šel in še vedno hodi tudi skozi »pekel« očitkov, pretiravanj, zavračanj, soočanj s škodoželjno, privoščljivostjo in pasivnostjo okolice. Verjamem pa, da je prav vse to botrovalo njegovi uravnoteženi ambiciozni zrelosti in solidni kohezivnosti.

Besedilo: podpolkovnik Franc Kalič, poveljnik 10. pehotnega polka

V Logatcu se je leta 1996 zbrala peščica ljudi, ki se ni bala sanjati. O vojski in enotah, kakršnih smo si želeli in jih za obrambo domovine ter za delovanje v mednarodnem okolju tudi potrebovali. Premišljevanja in pogovori teh navdušencev so se kresala in med seboj prepletala, predvsem pa soočala z izzivi takratnega časa in miselnosti. A imeli so sanje in vizijo, imeli so moč volje in poguma ter vero v nemogoče. Imeli so ambicije, vlečno silo vsega dogajanja in razvoja. Deseti je že vse od ustanovitve razvojno usmerjen. K temu je v največji meri pripomogla tedanja vizija častnikov in podčastnikov, ki so prvo (profesionalno) bojno enoto SV na noge postavili praktično iz ničesar. Kljub velikemu pomanjkanju in omejevanju je Deseti rasel in se razvijal. In uresničeval svoje sanje. Prišel je čas valukov, popolnjenja s kadri in opremo, odhodov na misije (SVNKON KFOR 15), prvega operativnega cikla, taktičnih vaj z bojnimi streljanji, pa potrjevanja (afirmacije) Nata ipd. In postopoma so tudi Desetemu

nadrejene ravni, vsaj deloma, začenjale razumeti to trmo »Desetkarjev« in veliko, s strokovnimi argumenti podprto željo. Beležimo tako čas stagnacije kot obdobje, ko smo spet našli sebe in si dovolili imeti ambiciozne sanje. In naleteli na nov zid. Naše ideje in cilji so spet nekoliko težje razumljeni in sprejemljivi. Kljub vsemu ambicije ostajajo, zapisali smo jih in postopoma jih tudi uveljavljamo. Prepričan sem, da pride čas, ko bodo vse v popolnosti uresničene. Npr. vsaj ena izmed njih – da bo Deseti prava zračnodosantna oz. zračnojurišna enota.

V Logatcu se je z enoto ustvarjal tudi njen značaj. Narava Desetega temelji na treh osnovnih stebrih, ki vso raznolikost povezujejo v enotno celoto – zvestoba, čast in pogum.

Na zvestobi sloni izgradnja značaja pripadnikov kot kolektiva, enotne celote. Zvestoba v Desetem predstavlja tudi že zgrajeno in oblikovano tradicijo, ki služi kot gradbeni material za nove zgodbe. Zvesto ohranjamo spomin na ideje, dejanja in prakse Desetega. Na

tradicijo. Na ljudi in njihov prispevek, življenjsko energijo in na njihova hrepenenja. Zvestobo kot bistveno vedno pokažemo v obdobjih in ob dogodkih, ko je treba med nasprotovanji, notranjimi delitvami in preseganji ozkih interesov posameznikov in skupin krmariti modro, ter nad vsem, biti zvest tistemu, čigar oznake nosimo na rokavih in srčni strani uniforme.

Na osebnostno rast pripadnika je pomembno vezana tudi čast. In poistovetenje s skupino, skupnimi odločitvami, eno potjo, istimi cilji, skupnim hrepenenjem. Čast daje težo, pomen, resničnost. Preživeli smo obdobja, ko smo »Desetkarji« tudi nekoliko pretiravali s posebnostjo, poudarjanjem drugačnosti, elitnosti naše enote. A vse to je bilo odraz časti, brez kakršnega koli potvarjanja. Ponosno povemo, da smo bili prva enota SV, ki je opravila celoten cikel. V čast nam je, da smo bili prvi še v marsičem in z marsičim. Tudi to, da smo prvi, ki dejansko združujemo rodove. Vse pa je tesno povezano tudi z drznostjo in pogumom.

Pogum nadgrajuje našo zvestobo in čast. Navzuje se na zvestobo tradiciji. Prvi navdušenci so smelo začeli graditi enoto. In uspelo jim je. Ker so vedeli, kaj in kako hočejo, in so za uresničitev svojih ciljev imeli dušo, vero in pogum. Deseti je še vedno drzen in želi narediti več od pričakovanege.

Vojaška enota brez tradicije je v resnici mrtva, enota brez ambicij in vizije pa samo skupek anemičnih posameznikov. Čas pred 20 leti ni bil enostaven. V marsičem je bil podoben sedanjim razmeram. V Logatcu in kasneje v Ljubljani so ključni ljudje imeli voljo, pogum, bili častni, vztrajni in zvesti svojim odločitvam in ciljem. Prav oni so postali naša tradicija. Kot njihovi nasledniki smo njihove ambicije sprejeli, jih razumemo, nadgradili pa smo jih z novimi idejami, cilji in tudi sanjami. Sanje nimajo roka trajanja. In tudi zato počnemo vse to. Pogumno iščemo izzive, jih uresničujemo. Za izzive, ki jih večina niti ne prepozna, sprejemamo tudi tveganja, tista razumljiva. Odločamo se in delamo vojaško, seveda nikoli ne izberemo vsečnih in lažjih odločitev. Tudi mi želimo za seboj pustiti mozaik, v katerega bodo zanamci s ponosom dodajali svoje delčke.

Desetega sem prav v ključnih mejnikih skoraj vseh dvajset let spremljal z druge perspektive. Z vidika različnih štabnih in poveljniških dolžnosti v drugih enotah, a vendarle sem bil vedno dovolj blizu, da sem lahko enoto in njene posameznike spoznaval, cenil in občudoval. Zadnji dve leti in pol pa sem ponosen in počaščen, da poveljujem takšni enoti. Enoti, ki jo zaznamujejo posebnost, drugačnost od povprečja, pogum, čast in zvestoba. Vsak, ki Desetemu daje veliko, še več kot toliko dobiva. Pred začetkom tokratnega operativnega cikla so nas vsi svarili pred kruto realnostjo, ki da sploh ne bo lahka. »Odvisni boste sami od sebe. Ustrezne in pravočasne podpore ne bo, saj vas tisti, ki naj bi vas podpirali, ne razumejo.« Res je, da ni lahko, je pa vredno. Najbolj zato, ker bo z vsem tem največ pridobil kader oziroma pripadniki. Torej tisti, v katere popolnoma zaupam, da bodo znali in želeli skrbeti za značaj Desetega. Vsi tisti, ki bodo nekoč nadgrajevali naše ideje in cilje. In bodo nekoč znali poiskati tudi takšne izzive, ki jih nekateri ne bomo (več) videli. ■

PREJEM PRAPORA V LOGATCU LETA 1997



VSEH VAJ IN TERENOV SI NE ZAPOMNIŠ, ZAPOMNIŠ PA SI LJUDI

Kot takrat na novo zaposleni pripadniki SV, ki smo leta 1997 zaključevali Šolo za častnike, nam je bila kot ena izmed možnosti začetka karijerne poti predstavljena tudi v takrat na novo ustanovljenem 10. bMS. Kljub določeni želji in splošnemu gledovanju z Desetim se je moja kariera v njem pričela šele maja 2001, z reorganizacijo in preoblikovanjem v 10. MOTB.

Besedilo: podpolkovnik Vojko Čuček, namestnik poveljnika 10. pehotnega polka



Za nekoga, ki je prišel iz naborniškega sistema, so bili prvi tedni precej konfuzni. Tretjina vojakov mojega voda je bila na misiji (in nihče ni točno vedel, kdaj se vrne), tretjina na straži, z zadnjo tretjino pa sem poskušal vzpostaviti neki sistem usposabljanja. Kljub začetnemu nezupanju v sistem in pripadnike sem kmalu ugotovil, da je vsem najpomembnejše usposabljanje. Ves čas, ki smo ga imeli na razpolago, smo poskušali izvajati usposabljanje, tako s podrejenimi kot tudi na nivoju častniškega kadra. Ključni nalogi 10. MOTB v letu 2001 sta bili udeležba in sodelovanje na vaji Esperia 2001, kar je bila idealna priložnost, da si preveril tako sebe, svoje vojake kakor in predvsem razmerje, kje smo mi v primerjavi z Italijani in Madžari.

Z letom 2002 so se razmere v bataljonu bistveno spremenile. Če smo prej imeli vojakov kvečjemu za dobro četico, smo v naslednjem letu dni dobili skoraj 300 novih vojakov. To je posledično pomenilo tudi velike spremembe v sami organizaciji in načinu dela v samem bataljonu.

Postavila se je nova formacija, ki je poleg poveljstva in 3 motoriziranih čet vključevala tudi minometno četo in poveljniško-logistično četo. Prišel se je nov način usposabljanja na novo zaposlenih pripadnikov 10. MOTB. Ker smo pred tem vsa usposabljanja vojakov izvajali sami, je v letu 2003 roko nad novimi pripadniki »administrativno« prevzel Center vojaških šol (CVŠ), mi pa smo izvajali usposabljanje naprej, seveda skladno z našimi

sedaj prilagojenimi programi. Ključna sprememba pa se je zgodila v marcu 2003, ko se je pričelo namensko usposabljanje 1. MOTČ za odhod na misijo v Bosno (SFOR). Ta dogodek je bil pomemben iz več razlogov. Najprej, dal je dolgoročno vizijo, kakšna je vloga enot, dal nam je usmeritve, kako in iz česa naj se enote Desetega usposablja, in ne nazadnje, dal je smisel celotnemu usposabljanju.

V letu 2005, ko so vse enote Desetega že opravile svojo »turo« v Bosni, je bil 10. MOTB postavljen pred nov izziv. Načrtovati, organizirati in izvesti usposabljanje v skladu z operativnim ciklom tako, da je enota usposobljena iz celotnega spektra delovanja (Full spectrum Operations) v vseh vremenskih pogojih in skladno z metodologijo CREVAL. Če se nam je nekaj sanjalo o tem, kaj je to operativni cikel, predvsem zaradi podobnosti s ciklom (rdeče, rumeno, zeleno iz KOV ZDA), smo bili pri metodologiji CREVAL popolni zelenci. Nekega dne je takratni poveljnik, danes brigadir Škerbinc, prinesel elektronske dokumente, ki naj bi bili CREVAL. Ko smo jih prvič pogledali in šli skozi njih, so nam bili kot španska vas. Pojma nismo imeli, čemu so namenjeni, kaj naj delamo z njimi, in več kot polovica je bila namenjena RKB-področju, mi pa smo bili motorizirana pehota. Šele nekaj let kasneje (vsaj meni) je bilo jasno, da so bili to kazalniki za področje operativnega delovanja oziroma en del izmed njih. Ker nismo bili prepričani, ali razumemo CREVAL, smo vzporedno pričeli izdelovati bojne SOP-e, ki so nam bili nekakšno vodilo

pri izvedbi bojnih postopkov. To, da bi SOP-i morali odražati kazalnike CREVAL, je bila že višja matematika. Na splošno je bilo takrat moderno, da smo vse, za kar nismo imeli navodil ali predpisov, poimenovali SOP. Za celoten cikel smo se odločili, da ga bomo razbili na faze, katere bomo posamično preverjali. Eno prvih preverjanj se je izvedlo v začetku novembra 2005. Prvi del je bil izveden na Krasu (stabilizacijsko delovanje), drugi, bojniški, del pa je zahteval premik na Poček, kjer smo preverjali postopke oddelka v napadu in obrambi. Od tistega preverjanja mi je ostalo v spominu predvsem dvoje – naša prva postavitev poveljniškega mesta, kjer smo prvič poskušali razmišljati in vzpostaviti zvezo po principu Nata, ter obisk brigadirja Furlana s takratnim vodjem pisarne za obrambno sodelovanje z ZDA. Ob koncu obiska je brigadir sicer pohvalil naše delo,

zavzetost in izvedbo preverjanja, na koncu pa nas je vprašal, zakaj nimamo novih šotorov in opreme. Vsi skupaj smo bili namreč nastanjeni v 10-členskem šotoru, skupaj vojakji, podčastniki in častniki, tako moški kot ženske. Šotor je bil ogrevan z dvema gašperčkoma, v katera smo nalagali drva vso noč, mi pa smo smrdeli kot prekajene salame. Ob naslednjem terenu (februar 2006) je bil Deseti že ponosen lastnik novih pnevmatskih šotorov. Leto 2006 je bilo najintenzivnejše obdobje mojega vojaškega življenja. Od februarja do oktobra smo izvedli 6 terenov po 12 dni na nivoju bataljona, zraven pa je še vsaka četa izvedla en teren na dva meseca. V službo smo prihajali ob 6.00, da smo se pripravljali na dnevne izzive, večina dni pa se je zaključila ob 17.00 ali kasneje v pisarni izvršilnega ali v naši sejni sobi. Po končanih terenskih usposabljanjih je sledilo še zaključno preverjanje v Varpaloti (Madžarska), nato pa odhod večine na misijo.

Ko tako časovno opredeljujem vaje, usposabljanja in dogodke v tedanjem 10. MOTB, se vse skupaj zreducira na datume in aktivnosti, kar pa je dejansko drugotnega pomena. Tudi če si ne zapomniš vseh vaj, terenov in drugih aktivnosti, na katerih si sodeloval, pa si zapomniš ljudi. Mogoče ne vseh imen in priimkov, pač pa njihove želje po doseganju boljšega, želje po nadgradnji. Za vsakim dogodkom so bili ljudje, pripadniki Desetega, ki niso iskali izgovorov, temveč so zmeraj iskali rešitev, da se je naloga izpeljala na boljši način, bolj realistično in kakovostno. ■

BOJEVNIKI

Ob okroglem jubileju Desetega se tudi sam v mislih vračam nazaj. Razmišljam, kaj je tisto, kar se je v enoti razvilo in ji dalo tako značilen bojevnikiški duh. Razlag in zgodb o tem je verjetno toliko, kolikor ljudi se je kdaj koli poistovetilo s številko 10. Sledi na poti Desetega je vsak puščal z veseljem.

Besedilo: višji štabni vodnik Damijan Muhič, enotovni podčastnik 10. pehotnega polka

Tudi sam še vedno ponosno stopam po teh poteh. Včasih težke in težko prehodne, a skupaj s sotrpini gre to lažje. Z veseljem sem jih premagoval tudi že s kolegi, s katerimi sem pred 20 leti prestopili vojaška vrata v Logatcu. Skupaj smo se podali neznani, nori avanturi naproti. In to sam še vedno živim. To avanturo namreč živim že vse od vojaka do polkovnega podčastnika. Že takoj, ko sem kot na novo pečeni vojak zagledal vse tiste – takrat bodoče, danes pa več ali manj nekdanje sodelavce – sem začutil posebno energijo, voljnost in zagnanost. In tudi po 20 letih ostaja podobno. In tudi misli so vedno znova pri tistem bojevnikiškem duhu, ki ga razvija in goji enota. Ker Deseti ga ima. Menim, da ima bojevnikiški duh, ki se je razvijal skupaj

z bataljonom, svoj izvir v pristopu in odnosu ljudi samih. Do dela, usposabljanja. Dejstvo je, da so v bataljonu že takrat delovali posamezniki, vedno pripravljeni storiti nekaj več. Tisto nekaj, zaradi česar se je enota takrat prelevila v »space shuttle« Slovenske vojske. Motiviranost ni bila nikoli vprašljiva, vedno se je grizlo do konca. Nikoli ni bilo slišati »ne morem« in »ne gre«. Pripadniki so živeli lik, ki se je razvijal v 10. bMS – »MI SMO PRVI«. Vedno se je stremelo k še boljšemu. K bojevnikom in temu, da dokažemo, v čem smo najboljši. Bojevnikiški duh je prisoten že v temeljih Desetega. Prva usposabljanja, prve »faze«, ki smo jih sprva v Logatcu in Ljubljani izvajali sami, so bile sinonim za naporno usposabljanje, odrekanje in bolečine. Takrat so bili inštruktorji



podčastniki iz različnih enot SV, a kot neizprosni mučitelji, ki so napake navadno »popravljali« kar z »daj mi 50« (sklec, namreč). Vsak, ki je uspešno zaključil tovrstno usposabljanje, je bil vesel in olajšan, hkrati pa ponosen, da je naredil nekaj več in da je s tem postal pripadnik elitnega bataljona, ki je bil v SV edini namenjen delovanju v tujini.

Kljub uspešno zaključenemu temeljnemu usposabljanju se trdo delo v enoti ni končalo. Tempo usposabljanja je bil v Desetem vedno hud. Vedno na »glavni smeri napada«. Deseti je bil in je enota, na katero se Slovenija lahko

ZNAČAJ DESETEGA

Težko najdem besede, s katerimi bi rad opisal občutke in spoštovanje do enote, katere del sem zadnjih 13 let, z izjemo dveh kratkih »izletov« iz nje. Težko najdem besede, s katerimi bi ponazoril tisto, kar se je nabralo v meni, ko sem hodil svojo pot v Desetem. Pot od poveljnika voda do izvršilnega častnika. Ko smo bili stari deset let, mi z očmi poročnika še ni uspelo dojeti zgodovinske pomembnosti dogodka, zdaj pač. Naša vojaška zgodovina, zapuščina, simboli in vrednote so tisto, kar radi zanemarjamo. Oziramo se na druge vojske in tradicije, svojo pa radi zanemarjamo oziroma pozabljamo. Toda v Desetem se trudimo, da imajo tradicija, simboli in vrednote posebno mesto.

Besedilo: major Jure Rosulnik, izvršilni častnik v 10. pehotnem polku

»**J**ure, v Varpaloti smo pa bili vojska, ali ne?« mi je precej let po vaji ob priložnosti dejal takratni poveljnik 1. brigade polkovnik Tunja. »Poveljnik, takrat v Desetem je bilo pa naporno.« »V Desetem smo pa bili vojska.« Veliko je komentarev, ki jih poslušam od nekdanjih sodelavcev, kjer koli se srečamo. In vse je res. Bili ste vojska že v Logatcu, bili smo vojska v Bosni in Hercegovini, na Kosovu, v Afganistanu, Varpaloti, Grafenwöhru in še kje. In še vedno smo. Nismo izgubili ambicioznosti in ne ostrine. Brez skrbi, spoštovani nekdanji pripadniki in poveljniki. V retrospektivi 13 let je treba poudariti, da nekoč vojakov za teren ni bilo treba posebno motivirati. Ni bilo potrebe po razlagi, koliko bodo zaslužili, niti jih ni bilo treba spraševati, kdo bo izkoristil pravice katerega izmed členov, ki našim borcem

po zakonu pripadajo. Le šli smo in delali. Slednje je tudi prispevek razvoja naše vojske. Pa vseeno nismo bili pri načrtovanju zadnjega

operativnega cikla, ki ga kljub vsem predvidenim in nepredvidenim okoliščinam skozi našo perspektivo uspešno končujemo, nič bolj skromni. Nasprotno. Na podlagi naučenih lekcij, ki jih v enoti ni malo, smo si drznili letvico dvigniti in še izboljšati kakovost načrtovanja v enoti. Dvigniti raven usposobljenosti poveljstva, uvajati nove procese, ki nekateri v SV živijo le v sprejetih STANAG-ih Nata. Z učenjem in nadgrajevanjem poveljevanja s poslanstvom smo vzpostavili menedžment usposabljanja enot ter ga spustili na najnižjo možno raven. Usposabljam in razvijamo poveljniški kader, nadgrajujemo združeno bojevanje rodov v praksi znotraj motorizirane bataljonske bojne skupine (MotBBSk). Rezultat notnosti naporov in trdega dela je bil viden na vojaških usposabljanjih Trden dokaz 5 ter Trden dokaz 6 s partnerskim 2. bataljonom 503. polka oboroženih sil ZDA. To, kar je na bojnem streljanju od multiplikatorjev bojne moči imel na voljo poveljnik voda, in sicer havbice 155 mm, minomete





ČE ŽELIŠ LETETI S SOKOLI ...

Rdeča nit dogodkov, s katerimi obeležujemo 20 let Desetega, je rek nekdanjega poveljnika 1. brigade Antona Tunje. Danes sicer že upokojen polkovnik z dolgo in bogato kariero ter ogromno izkušnjami, katerega besede nedvomno še vedno držijo. Podoben je motu Desetih – ZVESTOBA – ČAST – POGUM, oba namreč simbolizirata prvinsko bit nekdanjih in sedanjih pripadnikov 10. bMS, 10. MOTB in 10. PEHP.

Besedilo: major Jure Himelrajh, 10. pehotni polk

zanese in za katero se ve, da bo naloge v celoti izpolnila. Od njegovih 20 let sem jih v Desetem preživel 17. V tem času se je precej stvari spremenilo. Danes Deseti res ni isti in tak, v kakršnega sem vstopil na začetku svoje kariere. Ni pa se spremenila njegova duša. Še vedno ima isti bojevniški naboj, ki ga je moč čutiti na vseh usposabljanjih in drugih nalogah. Še vedno ima poseben žar in ponos. Služi zvesto in ima svojo čast. In pogum za vse našteto. Naj ta duh spremlja »Desetkarje« tudi v prihodnje. Tudi med pripadniki drugih enot SV. MI SMO PRVI. To smo in to bomo tudi ostali. ■

120, 81 in 60 mm, letala PC-9M, protioklepni raketni sistem spike, je bilo v času moje generacije poveljnikov vodov nekaj nepojmljivega. In to je tisto, kar bo, upam, zapuščina sedanje generacije. In upam, da se bodo te izkušnje razširile po SV. Enako velja za mentalno trdnost tako imenovanega junior leadershipa sedanjega 10. PEHP, da se nikoli, ne glede na težavnost razmer, ne odrečemo priloženosti za usposabljanje. V sedanjem ciklu ob vsej dinamiki dogodkov in hkrati z migrantsko krizo je to vsekakor naučena lekcija. Vedno je mogoče uresničiti marsikaj, če je le dovolj energije, volje, znanja, mentalne trdnosti in nepopustljivosti. Ne glede na (ne)podporo nadrejenih. Usposabljanje je in mora biti prioriteta. Prav tako kot znanje in vojaško izobraževanje in prav tako kot trdo delo. V Desetem je običajno, da se ne štejejo ure, ki smo jih pripadniki opravili v svojem prostem času in ob koncih tedna. Enako velja za odrekanje naših najdražjih, s katerimi preživimo precej manj časa kot s sodelavci na terenih in misijah in nas navadno, ko nas najbolj potrebujejo, ni zraven. Ja, tudi to je Deseti.

Oči ne lažejo, pravijo modri ljudje. In pravo energijo, bojevniški duh borcev in enot je najlaže videti v očeh pripadnikov. Ko sem med zahtevnim preverjanjem ocenjeval vode na že omenjeni vaji Trden dokaz, je bilo kljub neugodnim vremenskim razmeram v očeh vojakov Desetega videti »tisto«, kar je še vedno v enoti. Tisto nekaj, kar smo kazali na številnih misijah, tečajih, vajah v domovini in po svetu in bo, upam, ostalo v očeh borcev Desetega še dolgo. Bojevniški duh in zdrava vojaška agresivnost. Značaj Desetega. Vse najboljše, Deseti. Bilo je nepozabno. ■

10. PEHP, tretje obdobje Desetega, druga selitev, novo ime, nova celostna podoba. Spremembe, spremembe. Preoblikovanje, sicer skrbno načrtovano, je po Slovenski vojski pustošilo kot tornado. In to, vsaj za takratni 10. MOTB, v precej neustreznem času. Priprave in odhod v sile KFOR na Kosovo so bile v ospredju, vse ostalo se je temu prilagajalo. Po desetletju z valuki smo naenkrat postali odvisni od naših pomehkuženih nog. Osebnost sem se veselil tega, saj veliko ljudi nikoli ni dojelo dejstva, da so oklepljena vozila samo prevozno sredstvo, ne pa oklepnik, ki se v žaru boja zapelje v srce sovražnikovega odpora. Vprašanj je bilo veliko, odgovorov malo.

Po končani misiji marca 2013 sem bil sam z eno nogo že v mariborski Kadetnici, a so okoliščine botrovale temu, da sem končal na drugi strani ograje, v Vojašnici generala Maistra. Prevzel sem eno od čet preoblikujočega se 10. bataljona/polka. Mogoče je kdo pričakoval invazijo Ljubljancanov na Maribor, kar se seveda ni zgodilo, glede na to, da je pisano sestavo Desetega sestavljal precejšen del Štajercev. Po dolgih letih mukotrpe vožnje po štajerski avtocesti je velik del čete končno le dočakal prerazporeditev bližje domu. S četnim podčastnikom, ki se je lahko s kolesom pripeljal na delovno mesto, sva si polna pričakovanj ogledala naše nove prostore. Pripomniti moram, da so bili dokaj skromno opremljeni. Bolje rečeno, enota, ki nam jih je predajala, je s seboj vzela vse, kar je bilo premičnega. No, odnesli so tudi kaj sicer nepremičnega. Za piko na moj i pa je poskrbel častnik, ki nam je predajal prostore s pripombo, da »če bi lahko, bi še vtičnice in stikala pobral«. Vendar smo se le vselili v opremljene prostore. Skrb, da bomo kot govavci sredi jedilnice, je bila popolnoma odveč. Večina ljudi v mariborski vojašnici se je navadila, da smo si v Mariboru svoje gnezdo zgradili tudi Sokoli. Feniks se je veličastno vzdignil iz pepela, razprl krila in poletel. In vihar preoblikovanja se je polegel. Do leta 2015 nam je v polku uspelo prešteti svinčnike, vijake in naboje. Čete so se izmenjale na misijah, kader se je premešal, enote so se ustalile na svojih lokacijah, življenje je teklo po ustaljenih tirnicah. Poveljstvo pa je že vneto načrtovalo nov operativni cikel. Šli smo skozi bataljon na misiji, lahko bataljonsko bojno



skupino, čas pa je bil za motorizirano bataljonsko bojno skupino. Skrbno izdelan operativni okvir je nakazal smernice in zagotovil enotnost naporov. Po nekaj letih smo znova dobili valuke, tokrat tudi voznike. Nadaljevali smo z usposabljanjem z naši sorodno ameriško enoto in po zahtevnejših vajah na Madžarskem in v Nemčiji izvedli niz kompleksnih taktičnih vaj z bojnimi streljanji na domačih tleh. Vzpostavili smo vzorčno organizacijo vodstva usposabljanja, integrirali rodovske enote, vzpostavili delovanje skupine za civilno-vojaško sodelovanje, uskladili delovanje večine enot SV, znova in znova premikali meje, kjer jih drugi niso niti videli. V posameznikih in enotah smo vzbudili/nadgradili zdrav vojaški duh, željo in motivacijo po usposabljanju, izboljšanju sebe in enote. Kdor je želel leteti s Sokoli, je bil na takšen ali drugačen način del vsaj enega od Trdnih dokazov.

Kljub spremembam se določene reči ne bodo nikoli spremenile. Imena, lokacije, grbi ter novi obrazi nikoli niso in ne bodo spremenili karakterja enote. Niti njene vloge v turbulentnem okolju SV. Eden in edini razlog, zakaj je Deseti bil in ostaja gonilna sila razvoja SV, so pripadniki enote – Sokoli. Ti smo in še vedno orjemo ledino ter postavljamo standarde. Zvesti drug drugemu in enoti svoje naloge opravljamo častno in se pogumno spopadamo z vsemi izzivi.

Vsak je dobrodošel, da poleti z nami, le krila mora razpreti (in se ne družiti s purani). ■

LOGAŠKI PANKRTI

Ne vem, ali mlade generacije še poznajo Samorastnike Prežihovega Voranca. Na nastanek in razvoj desetega sem na neki način vedno gledal skozi zgodbo te novele. Zgodba govori o bogatih in ošabnih Karničnikih, na čigar kmetiji je kot dekla služila prelepa Meta. V prepovedani ljubezni z najstarejšim sinom Karnic Ožbejem rodi devet otrok. Karnice so neizprosne, Meto mučijo in se nad njo na vse načine izživljajo, Ožbeja pa raje, kot da bi sprejeli dejstvo, da ima razmerje z nekom, ki ne spada v njihov svet, pahnejo v smrt.

Besedilo: brigadir Miha Škerbinc, nekdanji poveljnik 10. motoriziranega bataljona, danes namestnik direktorja Sektorja za obrambno-vojaško politiko in zmogljivosti pri Vojaškem štabu Nata

Še danes se spomnim, da sem nekoč podobno kot Meta svojim samorastnikom govoril prvim pripadnikom bataljona za mednarodno sodelovanje, tako imenovanim logaškim pankrtom. »Danes nas je v Logatcu peščica, toda čez nekaj let nas bo vsaj dvakrat toliko in čez deset ali več let nas bo toliko, da nas ne bo mogel nihče več zanikati, in sposobni bomo spremeniti celotno vojsko.«

Bataljon smo začeli oblikovati leta 1996. Ni bilo lahko. Čeprav bi morala to biti nova, elitna enota Slovenske vojske z najvišjo prioriteto pri razvoju, je bila resnica popolno nasprotje. Vedno so bile na nasprotni strani neke Karnice. Z opazno drugačno logiko in kulturo od naše ter precej ošabnosti. Danes vem, v čem je bila razlika, in poznam razlog zanjo.

10. bataljon je že na začetku ubral izrazito razvojno pot. Nas ni zanimala preteklost in niti nismo bili odvisni od vojaške stroke prejšnjega sistema. Takoj, in to je bila naša najpomembnejša naloga, smo se ozrli proti zahodu, v evro-atlantski prostor. Sestavili smo mlado ekipo. Takrat so ji očitali pomanjkanje vojaškostrokovne izobrazbe, toda danes je jasno, da je bilo to bistvena prednost. Karnice so se čudile, ko smo »ukinili« poveljnike pomočnike, uvedli pa sektorsko strukturo štaba z izrazito poveljniško in centrično kulturo ter sistemom poveljevanja. Na Karnicah so se še leta bohotili štabni častniki z zelenimi oznakami. Kako dolgo je trajalo, da so tudi zunaj Logatca prepoznali pomen podčastniškega podpornega stebra. Količino nerazumevanja, pritiskov, celo ošabnosti

smo doživljali, ko smo Karničnikom razlagali, zakaj se ne moremo in niti ne želimo več usposabljanje po metodologiji, ki smo jo imenovali Tema jedan, vježba dva. Ja, novi časi, novi izzivi in naloge ter nov značaj Slovenske vojske so zahtevali tudi nove pristope, novo znanje, predvsem pa drugačno miselnost in spremenjeno vojaško kulturo. Poveljevanje s poslanstvom je zahtevalo nekoliko drugačne oficirje, častnike oziroma poveljujoče, kot smo jih bili vajeni. Take, ki kdaj kaj naredijo tudi sami. Take, ki povedo svoje mnenje. Take, ki prevzamejo pobudo.

Veliko bi še lahko našteval in pisaril o novostih, ki jih je v Slovensko vojsko vpeljal deseti. In o njegovi vlogi pri razvoju Slovenske vojske. Pisal bi lahko tudi o hudih stvareh, ki so jih desetemu zadale Karnice in Karničniki.

mednarodno sodelovanje. Kako smo bili samo ponosni na to, da smo lahko sodelovali pri tako pomembnem projektu, ki je pozneje dodobra zaznamoval in kreiral dogodke v Slovenski vojski. Vojašnica Logatec je bila v tistem trenutku verjetno res najboljša izbira za sedež enote. Lokacija vojašnice je postavljena skoraj v »Geoss«, kar je bilo še toliko bolj pomembno, ker se je takrat enota popolnjevala iz vse Slovenije. Na delo v Logatec smo se vozili praktično iz vse Slovenije.

Zaupana mi je bila naloga, naj v tej začetni fazi organiziram logistiko. In naloga ni bila lahka. A bil je izziv, ki se ga nismo ustrašili. Ko smo prvič prišli na delo, smo najprej ugotovili, da se nekatere obljube takratne politike niso uresničile. S pomočjo območnega štaba iz Logatca smo si za silo uredili prostore in pričeli z intervjuji kandidatov za zaposlitev v bataljonu. Zanimanje je bilo veliko, obljube s strani politike so bile velike, zato so na razgovore prihajali pripadniki iz vse Slovenije.

Na mesto poveljnika je bil postavljen Josip Bostič, njegov namestnik oziroma izvršilni častnik pa Miha Škerbinc. Sam sem pokrival logistiko ali S4, kot smo takrat popularno imenovali sektorje, in kot prvi v Slovenski vojski pričeli uporabljati NATO poimenovanja štabnih sektorjev. Že zelo kmalu se je pokazalo, da ne bomo uživali velikega ugodja. Vedeli smo, da bo treba močno pljuniti v roke, drugače nalogi ne bomo kos. Edino strah nas ni bilo. Ko smo prebrodili prve začetne težave in ko smo si za silo uredili prostore, smo

ENKRAT DESETI – VEDNO DESETI

Povabili so me, naj se pridružim enoti za mednarodno sodelovanje v ustanavljanju. Logistiko naj bi pokrival, občutljivo področje, vsaj v začetni fazi enote. Moje slutnje so se pokazale kot resnične. Formiranje in ustanavljanje enote v Logatcu nista kazala na to, da bo v naslednjih desetletjih ravno ta »sokolska« enota na neki način krojila usodo Slovenske vojske. Pa je. Enota je pustila neizbrisane sledi na različnih področjih v Slovenski vojski. Vsekakor smo na vrsto področij opravljali pionirsko delo, kot recimo enotovni podčastniki, nova poimenovanja štabnih sektorjev od S1 do S5, nov pristop pri usposabljanju, priprava in napotitev pripadnikov na mirovne operacije ...

Besedilo: Marjan Videtič (major v pokoj)

Sokoli so prišli pozneje. Veliko pozneje. Toda ne glede na vse smo bili vedno in povsod ponosni bojevniki Desetega. Bolj bojevniki kot mirovniki, čeprav je mirovništvo dodobra zaznamovalo 10. bataljon. Predvsem je služba v Desetem dodobra zaznamovala pripadnike bataljona in njihove družine, ki so brez dvoma tudi ogromno prispevale in brez katerih bi težko izpeljali vse zadane naloge, ki so bile pred nami v letih razvoja 10. bataljona.

Sedež je enota dobila v Logatcu, stara protiletalska raketna vojašnica, še iz časov naše bivše skupne domovine. Za nas pet, deset pripadnikov, kolikor se nas je v prvem trenutku zbralo na ukaz načelnika GŠ, je bila lokacija primerna. A verjetno zaradi adrenalina, ki se mi je pretakal po žilah ob misli, da bomo naredili nekaj velikega, o primernosti lokacije sploh nisem razmišljal.

Bilo je sredi poletja leta 1996, ko smo v Logatcu pričeli z izgradnjo 10. bataljona za



Lahko bi, toda ne bom. In tudi ne bom razpredal o tem, da na začetku nismo dobili niti pušk niti ustreznih nastanitvenih objektov, v zastarelih pa smo imeli poveljstvo brez računalnikov, toda s precej opreme, ki smo jo dobili od enot, ki je niso več potrebovale. Te zgodbe so danes videti nepomembne, toda takrat smo jih dojemali drugače. Zame imajo poleg tega v sebi simboliko, ki mi pomaga razumeti, za kaj je šlo takrat in za kaj gre še danes. Lahko si predstavljam tudi to, kakšna bi bila Slovenska vojska danes, če bi po osamosvojitveni vojni ubrala smer desetega ali če bi izkoristila naslednjo priložnost za to in bolj upoštevala izkušnje in znanje desetega pri projektu PROVOJ.

Kljub vsemu je bilo lepo spremljati razvoj Slovenske vojske. Uživati v tem, kako se je zamisel logaških pankrtov, podobno kot so se Metini samorastniki raztepli po svetu, razširila po skoraj vseh Slovenski vojski. Kako je rasla in se razvijala neka nova vojska in kako nas je bilo iz dneva v dan več.

Bistveni vprašanji, ki se mi pojavljata po 20 letih od ustanovitve bataljona, sta, ali ima bataljon še vedno tisto pravo logaško dušo in značaj ter ali je že prišel čas, ko bodo lahko logaški pankrti dokončno spremenili Slovensko vojsko.

Srečno desetemu in veliko poguma logaškim pankrtom. Tudi tistim, ki Logatca ali 10. bataljona niso videli nikoli, pa kljub temu razumejo moje pisanje. In ne nazadnje, v čast salutiram Josipu Bostiču, prvemu poveljniku desetega. Šele leta pozneje mi je postalo jasno, da sta bila njegova vizija in njegovo vodenje odločilna za celotno Slovensko vojsko. ■

že pričeli z izvajanjem naše osnovne dejavnosti – logistične podpore.

Nalogi bi bili težko kos, če ne bi imeli v sektorju izvrstnih častnikov in podčastnikov, kranjih sodelavcev, ki so bili res strokovni na svojem področju in na katere sem se lahko vedno zanesel. Naša prva zelo resna naloga je bila izdelava materialne formacije za 10. bataljon. Lahko rečem, da smo imeli pri tem izdatno podporo nekaterih kolegov častnikov, ki so pred tem že končali večmesečna šolanja na vojaških šolah, predvsem pri ameriški vojski, pa tudi v drugih vojskah po svetu. Njihova pomoč in usmeritve z GŠSV so nam bile dobrodošle, večina dela pa je vseeno ostala na nas, jedru logistike iz 10. bMS. V grobem smo skrbeli za vse, kar je imelo vsaj malo okusa po logistiki, organizirali smo prehrano za naše pripadnike, skrbeli za saniteto, ukvarjali smo se z nastanitvijo, skrbeli za vzdrževanja, izvajali logistično podporo usposabljanj in kot prvič smo logistično oskrbeli našo prvo enoto, ki je odšla v mirovno operacijo ALBA v Albanijo. Večino kontingenta so sestavljali pripadniki 10. bMS, tudi za opremo kontingenta smo poskrbeli v 10. In prav to nam je bila nekakšna šola za uspešno izvedene naloge mirovnih operacij v prihodnosti, kjer je 10. bMS oral ledino in z mirovno operacijo UNFICYP na Cipru Slovenijo dobro in zelo uspešno zasidral na zemljevid države sveta, ki se niso in se ne izmikajo svojim obveznostim do mednarodne skupnosti.

Enkrat Deseti – vedno Deseti. In naj tako ostane. ■

OBSTAJA NEKAKŠNA VEZ – V DOBREM IN SLABEM

Dvajset let je že. Kdo bi si mislil, da je minilo toliko časa. Veliko stvari je šlo že v pozabo, so pa nekatere, ki bodo za vedno ostale neizbrisane. Praviijo, da ostanejo samo tiste dobre in da tiste slabe izginejo ... Tiste dobre bodo kasneje vedno znova pripovedovane s strani tečnih starčkov ob obletnicah enote, kot je ta, pospremljene z dobrohotnimi, a nejevernimi pogledi mladih, ki so jih povabili. Ali je to pomembno? Pač določene postaje na posameznikovi življenjski poti. Ameriški kolegi bi rekli »no big deal«. Ali je res tako? Mislim, da ne, saj te zgodbe posameznikov pišejo zgodovino enote. Zgodovino Desetega.

Besedilo: major Boško Haupt, GŠSV

Desetega je že od svojega začetka obdajal prizvok mističnosti, skrivnosti, nevarnosti. V takratne enote, ki so se ukvarjale z naborniki, je prišel glas, da se ustanavlja nekakšna nova enota, ki bo profesionalna in namenska za misije. Takoj sta se pojavila adrenalin in obenem želja na vsak način priti v to enoto. Spomnim se, kako sem doma začel s psihološkimi pripravami domačih, da ni neke nevarnosti, saj bomo dosti doma, da tam enostavno moram biti, da sem zaradi tega sploh šel v vojsko in podobno. Bilo je potrebno kar nekaj prepričevanja, saj se je v Bosni stanje po posredovanju Nata komaj umirilo, ampak se je zatem počasi začelo zaostrovati na Kosovu.

Naposled je napočil dan informativnega razgovora. V takrat 4. pokrajinski štab Teritorialne obrambe sta prišla takrat še »srebrna« podpolkovnik Bostič in major Škerbinc, poveljnik in namestnik takrat še delovne skupine za vzpostavitev enote za mednarodno sodelovanje. Bil sem takoj na vrsti, saj se nas je odzvalo presenetljivo malo. Kljub debatam v kantini in nabijanju po prsih res presenetljivo malo. Priznam, da nisem ravno pozorno poslušal, kaj sta govorila, ker sem bil z mislimi že noter, a velik motilni dejavnik so bile njune »ripostop« srajce in zastavice na ramenih.

In dejansko je bil Deseti nekaj posebnega že od samega začetka. Vsi prostovoljci. Tako tisti, ki so že bili zaposleni v SV, kot tisti, katerih prošnje za zaposlitev so čakale v MORS že več let. Vse smo povabili na razgovor v enoto. S kandidati za častnike sta se pogovarjala poveljnik in namestnik, s podčastniki in vojaki pa ostali iz delovne skupine. Dolgo je trajalo, da smo nabrali dovolj kadra, da smo vzpostavili prvo četo. Istočasno smo spoznavali ameriško literaturo in izrazoslovje. Poveljnik in namestnik sta enoto organizirala na podlagi ameriškega mehaniziranega bataljona, kar je prineslo zraven nekaj, česar takrat v SV ni bilo, in veliko je bilo porogljivih pogledov in komentarjev, ko sem skušal nekemu razložiti, da delam v S3 in da imamo vodne in četne podčastnike, ki pa niso isto kot četni starešine, in da tako mora biti, če



bomo nekoč delali v sestavi zaveznitva, ter da Mil to Mil ne pomeni »Military territorialna obramba military« ipd. Sčasoma sem odnehal in le z viška gledal vso to inercijo in zavist, čeprav smo bili goli in bos, brez lastnih prostorov in brez opreme. Ne glede na vse to smo se usmerili v prihodnost in vse bolj postajali ljubosumni na vse in vsakogar, ki bi si skušal lastiti nekaj, kar smo čutili, da pripada nam. Tipičen primer je bordo rdeča baretka. Takratni poveljnik ji ni bil naklonjen, saj tovrstno baretko nosijo padalci in ta barva veliko povleče za seboj. Dokler ne bo kjerkoli jasno zapisano, je ne bo pustil nositi, čeprav smo jo imeli v skladišču. Ni težko uganiti naših občutkov, ko so se z NAŠO bordo rdečo baretko okitili neki RKBO-jevci na eni od vaj v Makedoniji. Kaj sploh pomeni ta bordo rdeča baretka, saj je le pokrivalo? Očitno pomeni zelo veliko, saj jo poleg 1. brigade danes nosi tudi 72., ki z njo nikoli ni imela nič. Lahko jo nosi kdorkoli. Smo se že navadili. Lahko nam jo tudi vzamejo.

Vsak posameznik, tako vojak, podčastnik ali častnik, je v Desetem pustil del sebe. Moja zgodba je le ena izmed tistih, ki so jih pisali nekdanji pripadniki Desetega nekoč, danes pa nastajajo nove, ki so ravno tako osupljive, ganljive ali smešne. Na svoj del sem neizmerno ponosen in nikomur ne dovolim, da bi sodil ali imel karkoli povedati, če ni bil del tega kolektiva, če ni čutil tega divjega utripa. Danes nisem več pripadnik Desetega, vendar mu ostajam zvest. Obstaja nekakšna vez. Kot med dvojčkoma. V dobrem in slabem. ■

KOMAJ PRISOPIHALI IZ LOGAŠKIH ROVT, PA ŽE PREGNALI NORISSA S POČKA

ali deseti in desetkarji z (varne) razdalje

Z letošnjim letom sem zakorakala v sedemnajsto, odkar mi velik del prostora v domačem pralnem stroju zavzemajo marogasta in druga oblačila podobno dolgočasnih barv in ne vzorcev. In od samega začetka že poslušam bolj ali manj zanimive štorije na njihov račun. Ja, seveda, DESETI. Sama sicer začnem v 17., kar je več kot deset, a takratni vojaški svet se je mogoče res vrtel samo okrog okrogle DESETICE. DESETKARJI so najboljši, RDEČE BARETKE najlepše, RDEČKARJI najmočnejši, »hva bojovníki gor – dol«. Skratka, tile iz DESETEGA so/naj bi (bili) oh in sploh. In to ne samo od prvega do desetega, vsi do zadnjega. In prav toliko kot njih tudi opisov ene in iste rdeče. Sama se kot lepo vzgojena in vojaškopolicijskim vrstam zvesta z vsem tem seveda nisem strinjala in še danes rada po žensko (torej vsaj z jezikom) dalje trmarim. Že mogoče, da so kakšne hude vojaškospecialne novice res dobili najprej v DESETEM. Je pa dejstvo, da so jih definitivno doooooolge tedne na terenih prvi tudi preizkušali.

Besedilo: stotnica Barbara Hanžič Visinski, častnica za odnose z javnostmi, GŠSV

V bistvu so bili »samo« pehotniki, ki od vsega časa na svetu prostega sploh niso imeli. Za katere nisem vedela, kdaj živijo, če cele tedne iz meseca v mesec preživljajo v hotelu z milijardo zvezdicami. Še najmanj pa mi je bilo jasno, zakaj jih drugi niso marali. Pa ne posameznikov, ti so bili za vsakogar »čist kul fantje« (in dekleta, seveda), samo Deseti ... »Ta pa je ...« Ja, kakšen? Kaj je narobe z njim? Bojda mi ni bilo treba razumeti – za v bolj ali manj smešnih zgodbah nastopajoče policiste to res ni (bilo) bistvenega pomena. Ne prav veliko jasnega, a kakor koli že – šlo je za »z bordo rdečimi baretkami pokrito bando«, ki je bojda luč sveta ugledala šele, ko je bliže nam prisopihala iz rovt na Logaškem. Kaj morem, kot takšne so mi jih predstavili. In priznam, čeprav gre včasih težko z jezika. V mojih očeh niso blazno hudi bojovníki, še manj samuraji. Ne spreminjajo mojega in mogoče niti vašega sveta, vendar nekaj zagotovo drži – v vsakem trenutku, katerem koli obdobju, pod kontrolo kakršne koli barve (baretke) in poveljevanjem katerega koli poveljnika, ne glede na vremenske in druge okoliščine – njihova bordo rdeča barva je vedno drugačna kot vsi ostali odtenki, tudi bordoja. Ne vem, če je bojovníški, ampak neki duh prav gotovo živi v njihovih objektih. Kamor koli se naselijo, razselijo, razkropijo, namnožijo. Duh, drugačen od ostalih. In strahši samo nas, sedme, dvanajste, petinštiridesete. Skratka, Desetih ne.

A mar zato, ker smo nevoščljivi? Seveda ne! Le kdo bi zavidal neplačane terene od doma. Bi mogoče tudi sami radi bili kdaj eni od njih, pa tega ne (z)moremo? Tudi ne! Potem bomo



tudi mi taki kot oni, tega pa nočemo. Hočemo, znamo in zmremo pa pljuvati, moški tudi po žensko obrekovati in se vsi skupaj otročje posmihati. Tudi sama se včasih ulovim na za »Desetkarje« levi nogi. Ker so kdaj pozni z oddajo prispevkov – »pričakovano, saj to je Deseti«, ker se preganjajo okrog hiš in »motijo« pomembne miselne procese v pisarnah, ker so za moje pojme vojaške mode malce nenavadno oblečeni in opremljeni – »seveda, ti so prav gotovo iz Desetega«. Včasih imaš občutek, da so bili režiserji, kot je Spielberg, šele v plenica, ko je »folk iz Desetke že preganjal Norrissa po Počku«. In nikoli jim ni dovolj, celo leteti in padati si želijo. Kako čudnaško. Ampak saj sokoli navadno res letajo.

Tudi kot take jih lahko naslikamo. Po želji naročnika, kot je vedno izdelana vsaka slika. A v tem primeru je to zgolj skica. Preden si oblečejo uniformo in na ježke pritrdijo svojo 10, so tudi oni najprej »samo« ljudje. Kot jaz



in ti, ki nikoli nisva bila »njihova«. Vedno v čem boljša in slabša, a nikoli oni. S čustvi, čisto svojo naravo, osebno zgodbo in vsak s svojim zvitem gležnjem. Sleherni kilometer terena so prehodili sami, svoje delo sami pošteno opravili, vsako poškodbo sanirali sami, svoje domače zaradi odsotnosti sami tolažili, sami se verjetno tudi kdaj znašli v dvomu. Tudi o svoji, tako opevani bojovníški enoti. A (še) vedno jim skupaj nekako uspe najti razlog, da so drugim (enotam) trn v peti. Mogoče tega sploh ne vedo. In če trnja ne najdejo sami, jim pot do tja pokažejo vodje. Pa je to res nujno narobe? Biti drugačen. Po moje je Deseti samo to.

Dragi kolegice in kolegi, pripadnice in pripadniki Desetega, pa najsi bo bataljona ali polka, mednarodnega, motoriziranega, pehotnega. Ali sokolskega. Ko nastanejo končne umetnine, skice navadno romajo v koše. Ogromno takšnih se najde tudi v naših vrstah. Še dobro, ker mnoge od njih je vredno vzeti v roke tudi po 20 letih. Verjetno bi jih spremenili, dodali ali odvzeli kakšno podrobnost, vsaj popravili obledele barve. Pa žal ne gre. In prav je tako. Tudi zato je Deseti tak kot (še vedno in vedno znova) je.

Varen skok v 21. leto vam želim. Moj glas sicer ne šteje prav veliko, a upam si trditi, da vam (vsaj) podobno želijo tudi ostali izven vaše srenje. Tako potihoma, da kdo ne izve, da jim v bistvu sploh nista »mimo«. Naj se vam od vseh let, preživetih v vojaški suknji, v najlepši spomin vtisnejo prav tista iz čisto/samo vaše Desetke.

Pa srečen let in varen pristanek, perutarji! ■